

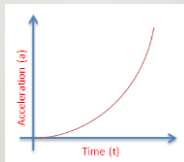
ETISKA ASPEKTER KOPPLAT TILL DIGITALISERING INOM VÅRD OCH OMSORG

INGELA SKÅRSÅTER OCH HANS-PETER DE RUITER, LEG SSK, FIL DR, PROFESSORS

VI LEVER I EN FÖRÄNDERLIG VÄRLD

- Marcus du Statoy (2017 – *The Great Unknown*)
 - De kommande 100 åren kommer vi att möta fler förändringar än vad vi har gjort de senaste 20 000 åren
- Raymond Kurzweil - Concept of singularity
- Yuval Noah Harari – Homo Deus (2017)

FÖRÄNDRINGSTAKT I HÄLSOTEKNIK

TEKNOLOGI HAR ÄNDRAT VÅR FÖRMÅGA TILL HELHETSANSVAR

- Historiskt har vi haft överblick över hela processen
- Nu mer specialiserat och många aktörer - svårt att få överblick
- Minskar vår känsla för att ta ansvar

BYGGA MÖBLER FÖRR

BYGGA MÖBLER IDAG

VÅRT KULTURELLA ARV FINNS RUNT OSS

- Dualistiskt tänkande
 - Rätt eller fel
 - Svart eller vitt
- Fördel - Världen blir enklare

PROBLEM MED DUALISTISKT TÄNKANDE

- Vi överväger inte alla möjligheter
- Lätt att förminska risker som kan uppstå
- Tenderar att bli icke-demokratisk

PLURALISTISKT TÄNKANDE

- Se komplexiteten i olika situationer
- Förstå både det positiva och det negativa
- Titta på världen med nyfikenhet

FRÅGA TILL ER..... (MENTOMETER)

- Vilken teknologi har ändrat ditt arbete mest?

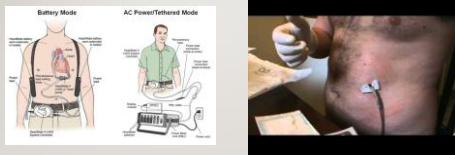
NÅGRA OMRÅDEN MED SNABBA FÖRÄNDRING ...

SMARTA HEM FÖR ATT STÖDJA BEFOLKNINGEN

LVAD – LEFT VENTRICULAR SYSTEM DEVICE

KAN TRADITIONELLT ETISKT FÖRHÅLLNINGSSÄTT FORTSÄTTA HANTERA DENNA FÖRÄNDRING?

- Etiska kommittéer/konsultationer
- Forskning
- Konferenser
- Utbildning, teorier

NYA FÖRHÅLLNINGSSÄTT ATT HANTERA ETISK KUNSKAP

- Medarbetare och användare
 - Medvetandegöra oväntade konsekvenser (risker)
 - Nyfikenhet istället för att döma
 - Hur vi kommunicerar med varandra
- Utmaningar
 - Hur samtal vi för att informera politiker och teknikutvecklare (vi är språkrör för användarna)?
 - Hur samtal vi för att hålla oss uppdaterade och inte bli utmattade?

TEORETISKT PERSPEKTIV

TRADITIONAL JOHARI - ADAPTED JOHARI

		YOU		RESEARCHERS/DEVELOPERS	
		Known	Unknown	Known	Unknown
OTHERS	Known	ARENA (Public, Open)	BLIND SPOT	ARENA (Public, Open)	BLIND SPOT
	Unknown	FAÇADE (Avoided, Hidden)	UNKNOWN	FAÇADE (Avoided, Hidden)	UNKNOWN

HUR SER DET UT OCH VART VILL VI KOMMA

		Current RESEARCHERS/DEVELOPERS		GOAL RESEARCHERS/DEVELOPERS	
		Known	Unknown	Known	Unknown
ALL STAKEHOLDERS	Known	Known Functionality and Effects (Intended and Unintended)	BLIND SPOT	Known Functionality and Effects (Intended and Unintended)	BLIND SPOT
	Unknown	Hidden Functionality and Effects (Intended and Unintended)	UNKNOWN	Hidden Functionality and Effects (Intended and Unintended)	UNKNOWN

VAD ÄR ER ROLL SOM MEDARBETARE?

Minska riskerna

(Decrease the Blind Spot)

		GOAL RESEARCHERS/DEVELOPERS	
		Known	Unknown
ALL STAKEHOLDERS	Known	Known Functionality and Effects (Intended and Unintended)	BLIND SPOT
	Unknown	Hidden Functionality and Effects (Intended and Unintended)	UNKNOWN

SAMTAL RUNDA BORDET

HUR UTVÄRDERAR VI KONSEKVENSERNA AV RISKERNA UTIFRÅN VÅR KUNSKAP OM ANVÄNDAREN?

- Vad skulle du vilja säga är det största problemet i denna video?
- Vad tycker du beslutsfattare och systemutvecklare behöver veta för att teknologin ska vara så användbar som möjligt?

VARFÖR MÅSTE VI HA DE ETISKA ASPEKTERNA MED OCH TILL VILKEN NYTTA

- Avgörande för att förbättra ny teknik
- Minska riskerna (oväntade konsekvenser)
- Besparingar på utvecklingskostnader
- Minskat mänskligt lidande
- Öka medvetenheten om vårt ansvar
- Öka vår nyfikenhet

BUDSKAP ATT TA HEM

- Ständig förändring
- Det politiska systemet måste vara medvetna om att det är en ständig förändring
- Vi måste ge röst åt de som använder tekniken